

Zijn nieuwste stuk heet *Dat verhaal met die glazenwasser*. Hij schreef het in acht dagen. Vorige week ging het als co-productie tussen de Toneelschuur en Growing Up In Public in première. Een gesprek met schrijver/regisseur Paul Feld over theater in wording en over zijn nieuwe stuk dat we hieronder afdrukken.

1990

Als het schrijven met je op de loop gaat

Paul Feld meldde zich drie jaar geleden aan bij de regie-afdeling van de theaterschool waar hij deze zomer afstudeerde met een encenering van Strindbergs *Freule Julie*. Een opvallende keuze omdat zijn belangstelling niet direct de klassieken betreft. Toneel moet over nu, over deze tijd gaan. Om dat te bereiken schrijft hij zijn teksten doorgaans zelf. Dat kan een nieuw stuk zijn zoals *Dat verhaal met die glazenwasser* of een bewerking van teksten die hem raken, zoals *Spin* naar *Hele dagen in de bomen* van Marguerite Duras, *Vulkanen* een vrije bewerking van *Under the Volcano* van Malcolm Lowry of een produktie naar twee romans van Kafka, die hij in voorbereiding heeft.

Schrijven voltrekt zich bij hem niet volgens de paden van de geijkte dramaturgie. De tijd waarin zijn stukken ontstaan is kort. Het verhaal van *Die glazenwasser* schreef hij in acht dagen, per dag een scène. "Het is geen rationeel proces," aldus Feld. "Er is een basisgevoel en dat moet continue helder zijn. Dat gevoel groeit. Marguerite Duras, die ik zeer bewonder, heeft het in *Het materiële leven* over een intuïtief weten als het schrijven met haar op de loop gaat. Je heb de kleur

Oda Spelbos (links), Paul Feld en Ine Leytens Foto: Ben van Duin

van een stuk en alles wat er in de tijd dat je het schrijft gebeurt gaat erin meespelen; er zitten dromen in, alles kan. **Vulkanen** heb ik in drie weken geschreven, aan het einde van elke week was er een bedrijf af. Langer kan het ook niet. Zo heb ik voor **KraKra** (dat in het voorjaar in première gaat, DH) een paar maanden later nog een slotscène geschreven, maar dat lukte niet meer. Op een paar zinnestjes na heb ik alles geschrapt. Dat basisgevoel wat aan die tekst ten grondslag lag, was gewoon weg.

Mijn fascinatie gaat uit naar momenten waarop alles opnieuw gedefinieerd moet worden, dat is het meest theatrale. Als Duras uit een coma ontwaakt, is niets meer wat het ooit geweest is. De betekenis van de dingen om haar heen is in het ongereede geraakt. Daarom is Kafka ook zo mooi. Door zijn manier van denken raakt hij van alles in de war. Een theekopje is bij hem niet zonder meer een theekopje. Dat is ontzettend spannend. Als je met bagage binnenkomt gaat het mis, je moet eigenlijk helemaal niks weten. Regels voor het schrijven van scènes moet je wel kennen maar zodra je gaat schrijven moet het vakmanschap niet je doel zijn. Er moet ergens een plooi in je hersens zitten en die moet je proberen te pakken. Bij Duras en Kafka bijvoorbeeld kan je ineens iets herkennen wat nog nooit eerder verwoord is, terwijl je voelt van shit, dat is het."

De wielersport

Naast zijn fascinatie voor het toneel bestaat er de liefde voor de wielersport. Al jaren verslaat hij samen met een vriend de Ronde van Italië voor dag- en weekbladen als NRC Handelsblad, de Volkskrant, HP en Elsevier; een etappekoers waaraan hij verslingerd raakte. Onlangs nog publiceerde hij in Sport International een verhaal over de ploeg-Post dat wil zeggen over de teloorgang van de grote wieleraanvoerder die na een aantal fout ingeschatte aankopen behoorlijk in paniek raakte. "Dat fascineert me, wat er dan met zo'n man gebeurt."

De belangstelling voor de wereld buiten het theater is ook in zijn stukken terug te vinden. Opvallend daaraan is dat hij gebeurtenissen uit het dagelijks bestaan wel expliciet gebruikt maar ze niet opwaardeert tot onderwerp van zijn stukken. Het is vooral de waanzin buiten die de binnenwereld van zijn personages kleurt. Daarbij gaat het hem niet om de logica van een verhaal, maar om de kleur, de atmosfeer die de afzonderlijke scènes moeten hebben.

In **Dat verhaal met die glazenwasser**, wordt in één van de acht scènes terloops verwezen naar de ontvoering van een Limburgse baby, waarmee de vader van het kind zijn vrouw een lesje wilde leren. De gekte van haar omgeving laat de moeder van het kind onaangetaast en krijgt een bizarre sfeer door de dialoog met een mentaal verschaald meisje dat aan anorexia lijdt. Ook in **Vulkanen** (1988) herken je de actualiteit van het moment waarop Feld zijn stuk schreef. De hectische relaties tussen de mensen binnen wordt versterkt door de werelddadige gebeurtenissen buiten op straat, die het gevolg

zijn van de voetbalwedstrijd Duitsland-Nederland. Voor de fascistenlaag in die roman zocht hij een vertaling door de plaats van handeling naar Nederland te verplaatsen en die onrust, de broeierige sfeer ten tijde van zo'n match in de stad op te roepen. "De uitdaging aan dit stuk was dat de dronkenschap voelbaar gemaakt moest worden zonder dat er gedronken werd. Het cliché van Lowry is dat die man een oude zuip-lap is, maar de hallucinerende sfeer in die roman ontstaat niet omdat die man aldoor aan het drinken is, maar eerder door de manier van schrijven, en dat mechanisme probeer je te vatten."

Hyperintelligent

Dat verhaal met die glazenwasser schreef Paul Feld op verzoek van de actrices Ine Leytens en Oda Spelbos. Gezamenlijk bereidden ze het stuk voor door er intensief over te praten. De actrices leverden hem daarbij een vracht kranteknipsels. Aan elke scène ligt een krantebericht ten grondslag. De uitdaging was een vrouwen sfeer op te roepen zonder in het cliché van een vrouwenstuk te vervallen. Daarbij wilde hij vanuit acht verschillende invalshoeken acht verschillende combinaties vrouwen ontwerpen om de complexiteit van een relatie te pakken. "Die vrouwen kennen elkaar al heel lang en hun relatie is in een crisis geraakt. Dat was ook het ingewikkelde. Een conflict schrijven is een ding," zo vertelt Feld, "maar een relatie beschrijven is nog veel moeilijker. Een relatie is dan ook zo hyperintelligent. Kijk maar naar **Wie is bang voor Virginia Woolf**. Dat is een hyperintelligente relatie. Die mensen zijn zo vervlochten met elkaar, daar zit een hele geschiedenis achter en dat maakt het zo complex. In zo'n relatie kan alles tien verschillende betekenissen hebben."

De tekst dicteert niet zozeer de voorstelling maar vormt het uitgangspunt tijdens een repetitieproces waarin kleur en betekenis van de scènes veranderen naarmate de actrices meer vat op hun rol krijgen. Net als bij het schrijven is ook het maken van de voorstelling een fase waarin alles opnieuw gedefinieerd moet worden. De tekst moet een uitdaging zijn. "Tijdens een repetitieproces moet er met de materie gevochten worden," aldus Feld. "Er moet iets zijn wat de spelers op de tekst moeten veroveren, pas dan wordt het een stukje van je leven. Een voorstelling moet iets hebben waar je niet te gemakkelijk bij kan, maar het moet wel beheerst zijn. De scènes moeten hun eigen kleur houden terwijl ze tegelijk een eenheid moeten worden zonder dat die tekst teveel wordt gladgestreken. Ik ben op zoek naar iets als atmosfeer. Dan gaat het niet meer om de tekst maar om de stilte ertussen. Daarvoor moet je steeds meer loslaten. De voorstelling moet een eigen leven gaan leiden, waarin je jezelf naar voren schuift. Het persoonlijke is het meest interessante en niet het goed doen van wat reeds bestaat."

Dirkje Houtman

Dat verhaal met die glazenwasser is te zien: Theater de Kikker in Utrecht, 6 en 7 december; De Balie in Amsterdam 3 t/m 5, 9 t/m 12, 18 en 19 januari.

Een broeierig wroeten in de eigen binnentuin

NRC 28/12 190

Voorstelling: Dat Verhaal met die Glazenwasser, door Growing up in Public i.s.m. Toneelschuur. Tekst en regie: Paul Feld; spel: Ine Leijtens, Oda Spelbos; decor: Catharina Scholten. Gezien: Toneelschuur Haarlem. Tournee t/m 19/1.

Door CHRISTIEN BOER

De jonge theatergroep Growing up in Public heeft een werkplaats-productie gemaakt met medewerking van de Toneelschuur. Twee vrouwen zijn met elkaar in gesprek, de één gekleed in een avondjurk en een roze jasje, de ander in hunkerend kant onder een leren vest. Het decor van hun stekelige dialogen roept een koloniaal aandoende landerigheid op. Vitrage omgeeft als een klamboe een vierkante betegelde vloer met tuinmeubilair. Het is licht en bladstil in deze patio, de ideale atmosfeer voor broeierig wroeten in de eigen binnentuin. Aanvankelijk zit Vrouw Een — de vrouwen hebben geen namen — in haar doorzichtige nest aan een tafeltje te schrijven, totdat de vitrage aan de voorkant wordt weggeschoven en Vrouw Twee haar domein binnendringt.

Als Vrouw Een even weggaat doet de nieuwgekome of ze thuis is. Ze trekt iets anders aan waardoor je ziet dat ze zwanger is, vernielt met ingehouden hysterie wat sinaasappels en leest het dagboek van haar gastvrouw. Voor Vrouw Een blijkt het geen verrassing dat de ander haar dagboek uit het hoofd kent. Je krijgt zelfs de indruk dat die ander met het dagboek samenvalt, het dagboek is. De dialogen wijzen meer in de richting van twee elkaar concurrerende vriendinnen. De vrouwen proberen schuldgevoelens in elkaar levend te houden met herinneringen die cirkelen rond seksualiteit, moord en abortus.

Hun gesprekken kronkelen zich langs de associatieve wegen van mensen die elkaar goed kennen. Te goed, en dat is een probleem: als toeschouwer heb je moeite om te bepalen welk verleden bij welke vrouw hoort en welke van hun vele verhalen geen van beide toebehoren. Omdat de vrouwen zich niet als zeer verschillend profileren, wordt deze ondoorzichtigheid niet opgelost door het spel.

Bij aanvang van de voorstelling spreken zij volleerd en vloeiend hun dialogen, terwijl de tekst zelf heel keurig het haperen en hakken van de spreektaal volgt. Dat is heel geestig en je verheugt je dan op een spel dat overduidelijk een eigen boodschap zal overbrengen, als een tegenstrevend commentaar op de dialogen. Zo heeft Paul Feld al eerder geregisseerd, en zo hebben Ine Leijtens en Oda Spelbos al eerder samen in een voorstelling geschitterd. Dit keer lijken de actrices te twijfelen tussen

De tekst is een compilatie van vreemde en eigen tekstfragmenten. Al is de samenhang tussen de fragmenten enigszins zoek, Paul Feld heeft ze wel omgezet in een vloeiende en geloofwaardige taal. De actrices tonen hun mogelijkheden door soms met een enkele beweging of mimiek een scala aan betekenissen op te roepen. Mede door zijn korte duur krijgt de voorstelling eerder iets weg van een vingeroefening van getalenteerden, dan van een afgerond produkt. Het aanwezige talent rechtvaardigt de hoop dat dit er alsnog uit groeit.

'Dat verhaal met die glazenwasser' in Toneelschuur

Twee prachtige actrices die niet zo diep graven

door onze recensent Karen Welling

HAARLEM. — Een onderzoekshokje bij de dokter ('kleedt u zich daar maar uit'), de gordijnen rond je bed in het ziekenhuis — zo'n plekje dus dat intimiteit en privé suggereert, maar waarvan je zeker weet dat de hele zaal om je heen kan meegenieten. Of waar, als je net ontspannen ligt, een chirurg meedogenloos het mes in je zet. In zo'n klein, vierkant decor met witte tegeltjes op de vloer en omringd door lichte gordijnen spelen Oda Spelbos en Ine Leytens het door Paul Feld geschreven en geregisseerde *Dat verhaal met die glazenwasser*...

In dit quasi-klinische toneelbeeld hebben de actrices hun boudoir gebouwd waar hun hele hebben en houwen over de tafeltjes heengaat. Letterlijk met bijouteriedoosjes en potten en flessen make-up, figuurlijk door de niets ontziende manier waarop ze elkaar met woorden proberen te raken. Vriendinnen, rivaal, psychiater-patient, detective-client, in acht scènes staan ze in een wat diffuse, steeds wisselende relatie tot elkaar.

De motor van iedere scène is een krantebericht, een jeugtherinnering, of noem maar op. In ieder geval iets dat door zijn absurditeit in het geheugen is blijven hangen. Dat heeft het voordeel dat de bizarheid vaak verrast en de wrange humor op de lachspieren werkt. Maar te-

gelijktijd heeft het een vrijblijvendheid die weinig diep graaft en nauwelijks raakt. Wat echter continu prettig blijft is de aanblik en het spel van de twee prachtige actrices die hun type (gevoelige volle mond en grote vochtige ogen die veel knippen versus strakke dunne lippen en priemende, ironische blik) tot haast vrolijk-schmierends toe uitspelen.

Dat verhaal met die glazenwasser, een Toneelschuur-productie ism *Growing up in public*. Tekst/regie: Paul Feld. Spel: Ine Leytens, Oda Spelbos. Decor/lichtontwerp: Catharina Scholten. Kostuums: Sabine Sniijders. Gezien: 22/11 in de Toneelschuur. Daar nog te zien t/m 24/11.

Haarlems Dagblad, 23 november 1990

Hard van buiten, zacht van binnen

Deze week gaat in de
Toneelschuur in Haarlem
*Dat verhaal met die
glazenwasser...* in première.
Een spannend en regelmatig
ook geestig spel tussen twee
vrouwen, geschreven en
geregisseerd door Paul Feld.
Een voorbeschouwing en
een gesprek met de
schrijver/regisseur.

• Door JULIEN VERWEY •

Als ik de voorstelling bijna drie weken voor de première kom bekijken, is zij al voor een groot deel af. Oda Spelbos en Ine Leytens zijn in *Dat verhaal met die glazenwasser...* twee vrouwen die in acht scènes hun relatie uitspelen; een rollenspel waarbij elke scène een andere inzet heeft. De één is sexy, de ander zwanger, de één ingetogen en de ander geëxalteerd. En dat alles zal plaatsvinden tegen een decor dat eenvoudig en licht zal worden, zo kom ik te weten.

In een gesprek, bijna een week later, vertelt Paul Feld dat het idee voor de voorstelling ontstond naar aanleiding van een andere productie waarin de beide actrices samen speelden. April 1990 organiseerde Theatergroep Hollandia de serie *Schrijf! 10 Hollandse Nieuwen*, waarin teksten van jonge toneelschrijvers door Hollandia werden opgevoerd. Feld schreef voor dit project *Fausto* en *Giulia*, dat samen met *Achterland* van Co Vleeshouwer op één avond werd opgevoerd. In dit laatste stuk speelden Olga Spelbos en Ine Leytens voor het eerst samen. Zij maakten daar een 'jam-session voor twee dames' van, aldus het *Haarlems Dagblad*. Feld: „Dit samenspeel beviel zo goed dat zij mij vroegen om daar een vervolg op te schrijven. Het moest een uitbreiding worden, maar al snel verviel *Achterland*, de aanleiding, en ontstond een geheel nieuw stuk. Het gegeven bleef echter hetzelfde, het ging om wat die twee vrouwen met elkaar hadden. Van het cabaretische van *Achterland* wilden we nu naar toneel in *Dat verhaal met die glazenwasser...*”

No budget

Paul Feld studeerde najaar 1989 af aan de Regie-opleiding in Amsterdam met *Freud en Julie*. Daarvoor had hij al de aandacht van de pers getrokken met de schoolvoorstelling *Growing up in Public* (mei 1989) – onder welke naam hij nu zijn producties uitbrengt – en de tekst die hij schreef voor *Vulkanen* (november 1989), een voorstelling die werd geregisseerd door Tonny Vijzelman.

foto JEROEN WANDEMAKER

Allemaal bijna no-budget producties. Voor *Dat verhaal met die glazenwasser...* heeft Feld een productiebijdrage van de Toneelschuur gekregen. Voor komende producties heeft hij subsidie aangevraagd bij F Act en het Prins Bernhard Fonds. Alhoewel hij aanvankelijk wat verbaasd kijkt als ik over de financiering begin (alsof dat ertoe doet), vertelt hij: „Het is lastig om met zo weinig geld te werken, je voelt je schuldig. Je doet daardoor wel weer je best om het leuk te maken voor de mensen die meewerken. Het voordeel is dat mensen duidelijk kiezen voor het plan, het stuk. Dit geldt bijvoorbeeld ook weer voor *Kra Kra*, de volgende voorstelling die ik ga maken, iedereen doet mee omdat ze het plan zien zitten.”

Growing up in Public en *Freud en Julie* waren beide montagevoorstellingen. Ondanks de goede regie van *Freud en Julie* bleef Felds bewerking van *Freude Julie* van Strindberg wat onduidelijk; het samenvoegen van Strindbergs stuk en Freud's ideeën leverde geen meerwaarde op. Feld: „*Freud en Julie* was voor mij niet geslaagd. Het uitgangspunt was niet goed. Ik wilde de DNA van het stuk veranderen, de structuur omgooien. Meer is het ook niet geworden. Het is duidelijk een schoolvoorstelling: je wilt je houding bepalen ten opzichte van een klassieke tekst en daar tegenaan knallen. Ik heb er veel van geleerd, maar ik ben er niet uitgekomen. Wat de inhoud betreft: ik wilde iets vertellen over een driehoeksverhouding: een man en een vrouw en een derde daar tussenin, maar dit lukte niet omdat het gewoon niet in het stuk zat. Dit blijkt al uit het feit dat het slot tijdens de repetities wel drie keer veranderd is. Je zag in de voorstelling uiteindelijk dan ook

voornamelijk mijn eigen gevecht met het stuk terug.”

Fragmentarisch

Growing up in Public was ook een bewerking, namelijk van *The Family* van Lodewijk de Boer, gecombineerd met eigen teksten en die van anderen, en naar Felds idee beter gelukt dan *Freud en Julie*, omdat het scenario een opener structuur had.

Vulkanen was evenals *Growing up in Public* en *Freud en Julie* gebaseerd op een bestaande tekst (*Under the Volcano* van Malcolm Lowry), maar als stuk geslaagder omdat de inhoud meer in de lijn van het origineel lag, terwijl daarentegen de structuur geheel nieuw en eigen was. De fragmentarische opbouw en de teksten die overal en nergens vandaan leken te komen, maakten stukje bij beetje duidelijk waar het om ging. *Vulkanen* was een mooie voorstelling waarin door de strakke regie van Tonny Vijzelman en het sterke spel van de acteurs de teksten van Feld goed tot hun recht kwamen.

Ondanks het feit dat hij bij *Dat verhaal met die glazenwasser...* niet alleen de teksten schrijft, maar ook de regie doet, verschilt volgens Feld de omgang met de tekst bij beide voorstellingen niet en werden er zowel voor als tijdens de repetities teksten bijgeschreven, veranderd en afgevoerd. Het feit dat Feld zo makkelijk met zijn eigen teksten om kan gaan, hangt samen met zijn idee over teksten. Feld: „De tekst staat in dienst van de scène, van het gevecht tussen de personages. Als het neigt literatuur te worden moet de bijl erin; ik houd niet van teksttoneel. Ik zou er bij *Vulkanen* nog meer uitgehaald hebben dan Tonny heeft ge-

daan. Ik heb daar geen problemen mee, ook al is het mijn eigen tekst. Bij teksten van anderen doe ik dat ook, denk aan *Freud en Julie*. Volgend najaar wil ik een stuk gaan maken op basis van teksten van Kafka. En ik weet inmiddels dat het werken met teksten of een stuk van een ander iets heel anders is: je zit dan ook in de structuur van de andere persoon. Het gevaar is dat je meer met het stuk bezig bent dan met het maken van een voorstelling. Je bent niet met het hier en nu van het toneel bezig.”

Een eigen stuk regisseren kan echter natuurlijk ook zo z'n problemen met zich meebrengen: schrijf je niet teveel als regisseur en regisseur je niet teveel met de kennis van de schrijver in je hoofd? Feld: „Als ik schrijf weet ik waar het over gaat, wat de onderliggende lijn is. Als ik begin met repeteren lees ik de tekst opnieuw en ontdek hem zelf ook weer. Herlezend kom je op een nieuwe manier in aanraking met het eigen ritme van de tekst. Ik vond het leuk om te ontdekken met mijn eigen tekst te kunnen werken.”

Hard

Voordeel van het werken met een eigen tekst is dat je minder tijd nodig hebt om een interpretatie te vinden. Aan de andere kant heb je misschien niet genoeg afstand van de tekst om te zien hoeveel je aan het publiek duidelijk moet maken om het door de tekst heen te laten voelen waar het stuk over gaat. Iets dat duidelijk speelt bij Feld omdat er bij hem sprake is van een onderscheid tussen de tekst en waar het stuk eigenlijk over gaat. De vorm die hij kiest is meestal tegengesteld aan wat hij wil zeggen. De 'harde' buitenkant van *Dat verhaal met die glazenwasser...*, de grove manier waarop soms over dingen gepraat wordt, bedekt namelijk een 'zachte' inhoud. En zo gezien is de gekozen vorm waarschijnlijk de enige manier waarin je nu nog over deze 'gevoelige zaken' kunt spreken.

Als ik tijdens ons gesprek nog eens nadenk over deze 'zachte' inhoud van *Dat verhaal met die glazenwasser...* komt het bij me op dat het toch eigenlijk een erg 'tuttig' stuk is. Dat blijkt raak. Feld: „Tuttigheid, ja eigenlijk is het eenuttig stuk, maar tuttigheid is toch heel mooi. Die vrouwenwereld, het in elkaars dagboek kijken, dat wat die vrouwen met elkaar hebben, eigenlijk is het heel tuttig, maar dat zijn toch mooie dingen om het over te hebben. Daar gaat het toch eigenlijk om. Om wat er tussen mensen, hier die twee vrouwen, gebeurt, om de spelletjes die gespeeld worden.”

Speelplan: Toneelschuur, Haarlem, 20 en 21 november 1990, 22 première, 23 en 24 met 24; Utrecht, Kikker, 6 en 7 december; Amsterdam, Balie, 3 t/m 5, 8 t/m 12, 13 en 14 januari 1991.

Actrices pakken lekker uit in De glazenwasser

UN 03/12/90

HAARLEM De glazenwasser wiens dienstverlening niet beperkt blijft tot ramen komt eindelijk voornamelijk nog in neppenboekjes voor. Maar als Mien Kundera dit onderwerp niet op mag poetsen, waarom zou schrijver/regisseur Paul Feld dat dan niet mogen?

Hoewel de titel van de voorstelling misschien wat anders doet vermoeden, figureert de man met de spons in 'Dat verhaal met die glazenwasser...' echter slechts in een banaal vraagje. Wat ze zou doen als een glazenwasser zijn seksuele bedoelingen duidelijk kenbaar zou maken, vraagt de ene vrouw aan de andere. Het is een van de speeltjes waarmee de beide vrouwen proberen uit te vinden wat ze aan elkaar hebben.

In een door vitrage omgeven, lichte ruimte, die het midden houdt tussen een boudoir en een zette, trachten twee vrouwen elkaar te verleiden tot openhartige uitspraken door elkaar steeds in andere toneelstukjes te manoeuvreren. In de acht korte scènes van 'Dat verhaal...' wisselt het gesprek regelmatig van onderwerp en de vrouwen van rol. De grillige conversatie scheert langs overspelige vaders, naast de pot piesende mannen, dagboeken, abortus en een moeder die zich met haar kinderen wilde verdrinken. De dialogen hadden echter net zo goed over ongepaste intimiteiten, damestoefften en de man van de SRV kunnen gaan. Want niet de onderwerpen zijn van belang, maar dat de vrouwen er mee proberen te bereiken. Jammer genoeg blijft dat echter ondanks de be-

kentenis' aan het slot tamelijk duister. 'Dat verhaal met die glazenwasser...' is een co-productie van De Toneelschuur en Growing up in Public, onder welke naam Feld vorig jaar zijn bewerkingen van 'The Family' van Lodewijk de Boer ('Growing up in Public') en Strindbergs 'Freule Julie' (Freud en Julie) uitbracht. Zijn 'officiële' debuut 'Vulkanen' deed vermoeden dat in Feld een getalenteerd schrijver schuilt. De vraag of dat ook zo is laat zich echter aan de hand van het wat te slordige 'Dat verhaal...' nog niet beantwoorden.

Het op verzoek van Ine Leijtens en Oda Spelbos geschreven stuk — zijn vijfde in twee jaar — geeft de actrices wel de gelegenheid om eens lekker uit te pakken. Dat doen ze op de avond na de première met redelijk succes. Leijtens verbeteren, zuinig en zich een beetje extreem opstellend en Spelbos wat wolliger, truttig achter haar mand vol cosmetica, en allebei bang om het achterste van hun tong te laten zien. Zij zorgen ervoor dat de nog geen uur durende voorstelling onderhoudend blijft. De dialogen zijn luchtig en niet zelden grappig, en voordat de vraag waar het allemaal goed voor is gaat klemmen, is de voorstelling al weer afgelopen.

PETER ZONDERLAND

VOORSTELLING: Dat verhaal met die glazenwasser... van Paul Feld. REGIE: Paul Feld. Spel: Ine Leijtens, Oda Spelbos. GEZIEN: vrij, 23 nov. De Toneelschuur Haarlem. Nog te zien op do. 6 en vrij, 7 dec. in Theater Kikker Utrecht.

Een vingeroefening van twee actrices

Voorstelling: Dat Verhaal met die Glazenwasser, door Growing up in Public i.s.m. Toneelschuur.
Tekst en regie: Paul Feld. Spel: Ine Leijtens, Oda Spelbos. Decor: Catharina Scholten. Gezien: Toneelschuur Haarlem. Toernee t/m 19/01.

Door CHRISTIEN BOER

Het is licht en bladstil in de patio, de ideale atmosfeer voor broeierig wroeten in de eigen binnentuin. Twee vrouwen zijn met

elkaar in gesprek, de één gekleed in een avondjurk en een verlangend roze jasje, de ander in hunkerend kant onder een leren vest.

Als de gastvrouw even weggaat doet de gast of ze thuis is. Ze trekt iets anders aan waardoor je ziet dat ze zwanger is, vernielt met ingehouden hysterie wat sinaasappels en leest het dagboek van haar gastvrouw. Die blijkt al-lerminst verrast dat de ander haar dagboek uit het hoofd kent. Je krijgt zelfs de indruk dat de ander met het dagboek samenvalt,

het dagboek is.

De dialogen zijn die van twee elkaar beconcurrerende vriendinnen. De vrouwen proberen schuldgevoelens in elkaar levend te houden met herinneringen die cirkelen rond seksualiteit, moord en abortus. Hun gesprekken kronkelen zich langs de associatieve wegen van mensen die elkaar goed kennen. Te goed, en dat is een probleem: het kost de toeschouwer moeite te bepalen welk verleden bij welke vrouw hoort en welke van hun vele verhalen geen van beide toebehoren.

Oda Spelbos en Ida Leijtens lijken te twifelen tussen inleving en ironisch commentaar. Paul Felds tekst is een compilatie van vreemde en eigen tekstfragmenten, de samenhang is enigszins zoek. De actrices zijn echter in staat met een enkele beweging of mimiek een scala aan betekenissen op te roepen. Maar juist daar door en door de korte duur lijkt de voorstelling eerder op de vingeroefening van getalenteerden dan op een afgerond produkt. Het aanwezige talent rechtvaardigt de hoop dat dit er alsnog uit groeit.

NRC Handelsblad 29/11/90